

Universitätsbibliothek Wuppertal

Danielis Chamieri Delphinatis Panstratiæ Catholicæ, sive Controversiarvm De Religione Adversvs Pontificios Corpvs.

Tomis quatuor distributum. : cum indicibvs necessariis.

De Deo Et Dei Cvltv

Chamier, Daniel

Frankfurt, 1627

Liber duodecimus, De oecumenico utrum Petrvs fuerit pontifex
oecumenicus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-914](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-914)

IX. Hæc Bellarminus: sed inutiliter. Nam, ut ad prius respondeam: fateor quidem re ipsa non esse Petro exhibitam potestatem in Ecclesia, atque hoc esse vitium eius argumenti, quemadmodum plurima inuenire est, tum apud eum, tum apud alios incautius disputata: sed contra tamen sensisse Cyprianum certum est. Credidit enim, tum fuisse datum Petro Episcopatum, cum dictum, *dabo tibi claves regni caelorum*. Itaque diserte dixit, tanquam obiciens sibi, *Et quamuis Apostolus omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat*. Vnde pater Cypriano persuasum fuisse, eam potestatem, quæ data est, tum Petro, tum reliquis Apostolis post resurrectionem, vnam fuisse atque eandem. Neque vquam distinxisse, sic ut diceret post resurrectionem aliter datam Petro, aliter reliquis. Ergo potestatem Petro eximia sepe t ille omnino ab eo tempore, quod resurrectionem præcessit.

X. In altero vero, dico Bellarminum sumere falsum, à Cypriano postea ostendi, qua ratione ab vno Petro exordium fiat. Sunt enim illa de sole, fonte, radice, non continuatio primi argumenti: sed noui explicatio. Varia enim colligit: primum, hoc nostrum ab exordio Ecclesiæ, & vna Petri Cathedra. Secundum ex Cantico canticorum, *Vna est columba mea*. Tertium ex 4. ad Ephesios, *Vnum corpus & vnus spiritus*. Quartum, quod ipse Episcopatus sit vnus. Denique similitudinibus illustrat vnitatem Ecclesiæ in multitudinem se incremento fecunditatis extendentis: & huc faciunt illa radorum, ramorum riuorum exempla. Peruertit igitur Bellarminus Cypriani mentem, dum eius disputationis seriem confundens, quintum hoc membrum neglectis intermediis, subiicit primo. Considerat autem Ecclesiam Cyprianus tanquam *κλῆρον*, cuius quædam quasi particule sunt Ecclesiæ singulæ: inter se quidem, & distinctæ, & diuisæ, sed coniunctæ tamen in ipsa Ecclesiæ Catholice natura, cuius ipsæ participes sunt. Ergo ea Cypriani mens est quam dicebam: subtilior illa quidem quam solidior: sed quæ tamen ad Oecumenicum Pontificatum non faciat. Norunt enim omnes, nihil obstat, quominus is qui alteri subditus erat tanquam Episcopo primario creato, cum postmodum sit etiam ipse Episcopus, sit illi qui prior est, & honore & potestate æqualis.

XI. Potro, ut ad reliqua transeam, illud etiam falso prolaturum dixisse Cyprianum vnitatem Ecclesiæ pendere ab vnitatem cathedrae Petri. Monstrari dixit, non pendere. Nempe hoc volens: eo ipso, quod in exordio vnicum Christum Episcopum constituerit, significare voluisse vnitatem Ecclesiæ. Haud aliter, ac Isidorus Pelusiota Epistola 10. libri 1. quod primi à Christo vocati discipuli fratres fuerunt, significatum dixit, *ἕδὲν ἑταῖρος* & ἑταῖρος

ἕδὲν ἑταῖρος αἰς ἀγαπῶν, αὐτοὺς ἀγαπῶν, (inquit paulo post) *ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ. *ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, ὅτι πάντας τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀδελφὸς συναπέπεσε βέλτεται. Nihil tam gratum Deo, quam charitas: monstrante sapientissimo Seruatore statim ab exordio, velle se omnes suos discipulos conciliari tanquam fratres. Vbi vides, *πᾶσι ἑταῖρος*, & τὸ *ἕδὲν ἑταῖρος* eodem vsurpata sensu, quo apud Cyprianum, *exoratum*, & *manifestare*, huc *monstrare*.

XII. Petrum vero esse caput, & originem cunctis, dixit quidem à Cypriano scriptum Roffensis, & confidentissime Pamelius asseruit: sed neuter demonstrat. Enimvero, quem tandem sperant adeo dementem fore, ut quæ verba sic extant, *Ad veritatis originem non reditur nec caput quaeritur*, iis significari credat, Petrum omnium originem esse, & caput? At qui Cyprianus nihil voluit aliud, quam ex ipsa Ecclesiæ origine, ac capite, (ut in prouerbio à capite rem accedere) demonstrari necessariam esse vnitatem Ecclesiæ, & propterea etiam Cathedræ, contra schismaticos Et sane cur, *reditur*, dixisset? Docet enim causam schismatum, id est, non quare maneat nonnulli in schismate: sed quare ipsa schismata fiunt. At si ea mens esset, quam Papiæ voluit, ne fierent schismata, non redeundum esset ad initium, & caput, sed initio, & capiti constanter hærendum. Dixit autem *redeundum*, quia etiam ipsi qui sunt in Ecclesia, procul distant ab exordiis Ecclesiæ. Itaque ad exordia redeundum dixit, id est, posterioribus seculis, quasi reflectenda mentis acies, ut quid ab initio factum sit consideretur. Nam quod in argumentum Pamelius profert verba sequentia, *Probatio est ad fidem facilius compendio veritatis loquitur Dominus ad Petrum*, iisque explicari vult quod sit illud caput, ridiculum est nugamentum. Ostendi quidem fateor, quod sit caput, quæ origo Ecclesiæ: sed id caput, eamque originem esse Petrum, hoc vero Cyprianus non cogitauit. Analysis est: Si Ecclesia ab initio fuit vna: Ergo, & deinceps esse debet vna. Probatum antecedens, Si vna Cathedra in Ecclesia ab initio constituta est: ergo, Ecclesia ab initio fuit vna. Probatum antecedens. Quia soli Petro dictum est à Domino, *Ego tibi dico*, & reliqua.

XIII. Quod superest ex Cypriano, Roffensis mendacium facilius est, & vno verbo expediendum. Nunquam enim illi in mentem venit, singulos Episcopos de Episcopatu Petri, partem duntaxat possidere: sed dixit potius, vnicum Ecclesiæ vniuersalis Episcopatum esse *κλῆρον*, cuius à partes singulis, ipso etiam Petro insolidum teneatur: sicut alias disputatum nobis est.

FINIS LIBRI VNDECIMI.

LIBER DVODECIMVS, DE OECVMENICO VTRVM PETRVS FVERIT PONTIFEX OECVMENICVS.

Caput I.

DE PETRI CVM CÆTERIS ÆQUALITATE.

ROLIXE disputantes audiuius Papias: nunc breuiter Catholicos. Si plures vno sunt summi Apostoli: Ergo Petrus non est Oecumenicus Pontifex. At prius certum. Ergo, & posterior. Consequenter patet: quia Oecumenicus Pontifex solus est summus. At si plures fuerunt inter Apostolos summi, tum profecto Petrus solus non fuit summus: aut si Petrus solus fuit summus, tum reliquorum nullus fuit summus. Et sane si Petro suberant reliqui (suberant autem si fuit Oecumenicus) summi dici non possunt: quia id summum appellatur, quo nihil est superius.

II. Antecedens probatur ex cap. 11. post. ad Corinthios, ubi Paulus nominat *τὸς ὑπερλίαν ἀποστόλους*, Vulgatus interpres, *magnos Apostolos* vertit: Erasmus, *eximios*: Valla, *præcellentes*: Stapulensis, *excellentes*: Iunius ex Arabica versione, *præstantes*. Syrus interpres magis *כְּפִדְוֹס מִיְהוֹשֻׁעַ*, *eos qui valde excedunt*. Et sane, τὸ ὑπερλίαν, longe plus exprimit quam, aut magnus, aut eximius, aut præcellens, & simile quid. Vnde Latinus, capite 12. reddidit, *eos qui supra modum sunt Apostoli*. Itaque Beza omnium optime, *Summos Apostolos* dixit. Nam perspicuum est, Paulum significare voluisse eos, qui vltra omnium sortem prouecti essent.

III. Putant Interpretes designari Petrum, Iacobum, & Ioannem, ut Chrysoctomus, Theophylactus, Oecumenius, Anselmus, Lyranus, Thomas, alii. Nec vana coniectura. Nam secundo ad Galatas iidem nominantur, *οἱ δοκῶντες*, id est, qui inter Apostolos in pretio essent. Theophylactus interpretatur, (Si bene reddidit Porfenna) *magnos & præclaros*, Oecumenius, *τὸς ὄντας πρῶτοι καὶ κενυφώτους* Chrysoctomus, *μεγάλους, καὶ ἰσχυρούς*, *magnos, & principes*. Anselmus, eos qui essent, *maioris autoritatis, & scientia*. Sed, & postea *κύριοι* nominantur à Paulo, *columna*.

IV. Habemus itaque inter Apostolos, non vnum summum, sed tres summos: ideoque, aut tres Oecumenicos, aut quod verius est, ne vnum quidem. Salmeto ad eam Epistolam Disput. 12. tantum ridet hoc argumentum, *Beza*, inquit, *hoc loco abutitur ad euacuandum Petri primatum*. Quasi vero quicquam ladar eius pastoratum super omnes oues, aut agnos: aut in Apostolatu, qua est summa possessio, qua potest simul pluribus competere.

Non essent autem omnes pares honore, & autoritate, ut ait Cyprianus. Quæ verba si non dant sine mente sonum, alii interpretentur: nam ego me fateor non assequi, quid sibi velint. Hoc scio Beza contra Petri primatum, aut in oues omnes pastoratum, aut summam potestatem, id est, eius Apostolatum non disputare: sed tantum contra Papiarum phantasmata de Oecumenico Pontificato. Cæterum, non veritas tantum ridet, quia secura est, ut inquit Tertullianus: sed etiam hæresis, quia mente mora. Nos autem absit, ut magno conatu hæreticorum rufus prosequamur.

V. Oecumenicus Pontifex maior est omnibus. At Petrus non fuit maior omnibus: ergo Petrus non fuit Oecumenicus Pontifex. Maior patet ex statu quæstionis.

VI. Assumptio probatur ex disertis Pauli verbis, 11. post. ad Corinth. *καὶ ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, ὅτι πάντας τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀδελφὸς συναπέπεσε βέλτεται. Quæ verba Vulgatus interpres reddidit, *prior quidem loco*, Existimo me nihil minus fecisse à magnis Apostolis; barbare, & inepte: posteriore paulo melius. Nihil minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli. Sed longe optime Syrus, *καὶ ἕδὲν ἑταῖρος*, *nihilominus sum Apostolis*. Ut & Oecumenius, *ἕδὲν ἑταῖρος*, *ἕδὲν ἑταῖρος*, *ἕδὲν ἑταῖρος*. Theodoreus, Existimo nos non distare à magnis fidei prædicatoribus. Ambrosius, Non vult gratiam Dei inferiorem in se videri, quia similiter docuit, & eandem fecit, qua faciebant Apostoli; qui propensiores videbantur, quia priores cooperant docere, & fuerant cum Domino, unde maioris autoritatis esse putabantur. Iustinianus in Paraphrasi, Nihilominus perfecta ego vobis annuntiaui, quæ summi Apostoli aliis prædicarent: neque vlla prorsus re, me illis inferiorem fuisse probare quisquam possit. Et in explanatione, Cum Apostolus nulla prorsus re, vel magis Apostolis sit inferior, quid causa esse putandum erit, cur illi tanti fiant, ipse vero despiciatur? Quod si Paulus nulla re fuit minor, inferiorve, ergo ci per omnia fuit æqualis. Sed quaeret aliquis, quibuscum sese comparat. Respondet Chrysoctomus, *ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, *ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, *ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ. Non iam cum illis, sed cum Petro huiusmodi comparationem facies. Oecumenius, *ὅτι ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ἀπὸ τῶν ὑπερλίαν, Πέτρος, καὶ Ἰακώβος, καὶ Ἰωάννης αἰνιττόρρητος*. Nō simpliciter Apostolis, sed summus, Petrum, Iacobum, & Ioannem significans. Itaq; Petro, si nō minor, igitur æqualis. Oecumenius, *ὁ κύριος ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, *ὅτι ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, *ὅτι ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ, *ὅτι ἕδὲν ἑταῖρος* αὐτοῦ.

oportune usque ad Apostolos venit, signifi-
cans non tantum Pseudapostolorum praestantior sum: sed et Apostolorum aequalis. Erit
igitur Paulus aequalis Petro. Itaque Petrus non maior Paulo: & si Paulo,
certe ne omnibus quidem: unde sequitur non fuisse Oecumenicum Pon-
tificem.

VII. Idem probatur ex Epistola ad Galatas 2. dicitur ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκει-
ται ἐξ ἡμῶν, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν: ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν:
Ab iis autem qui putantur esse aliquid, quales-
cumque fuerint, nihil mihi discrepat. Personam hominis Deus non accipit: nam
qui sunt in pretio, nihil mihi praeter ea contulerunt. Et post, Iacobus Cephas,
& Ioannes, οἱ δεξιὲς σέλοι ἐμεῖ, δεξιὸς ἰδακὸν ἐμεῖ, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν,
qui videntur esse columna, dexteram dederunt communionis, mihi, & Barnaba. Quae
verba aequalitatem significare, nemo non videt. Vult enim Paulus asserere,
se nec minus fuisse, nec minor a Apostolorum, non iis tantum omnibus,
qui cum Christo erant versati: sed ne eorum quidem coryphaeis: itaque fuisse
eis socium.

VIII. Sed Bellarminus de Epistola ad Galatas respondet, c. 16. libr. 1.
de Pontifice. Propositum Pauli non fuisse ostendere, se non esse Petro
subiectum, quod attinet ad gubernationem: cuius nullam facit mentionem:
Sed Evangelium suum aequum verum esse, ac diuinum, & a Christo im-
mediate acceptum, ac Evangelium Petri, & Iacobi, & Ioannis. Quod autem de
data dextera societatis legitur: cogit quidem, ut credamus, Petrum, &
Paulum socios fuisse in officio praedicationis: sed non prohibet, ut intelligamus
Petrum fuisse Paulo maiorem in officio gubernandi. Et probat, quia Samuelis
1. c. 23. dicitur, Saul, & socii eius: & tamen eadem Scriptura Daulem regem,
caeteros autem seruos eius facit.

IX. Imo, inquam ego, non Evangelij tantum sui Paulus, sed etiam au-
toritatis suae causam tueretur. Alias, quid opus fuisset, non Apostolos nomi-
nare, sed eorum Coryphaeos? Certe enim, quoad doctrinam, fuisse Euange-
lij acceptum a Christo, nulla erat huiusmodi distinctio: quia id aequum
omnes a Christo immediate acceperant. Eos autem coryphaeos, rursus solos
vocat, quod non potest, nisi ad auctoritatem referri. Praeterea obliuiscitur
Bellarminus, sic agi de praedicatione Evangelij, ut simul etiam agatur de
certitudine eius praedicationis. At Papis haec parte longe plus tribuunt
suo Oecumenico, quam cuiquam alij: adeo ut eum constituant pro regula
fidei, a cuius etiam nutu omnes approbationem postulare teneantur.
At Paulus, cum sua praedicatione vereretur in dubium, negavit se Petro
esse subiectum, aut ab eo quicquam accipere posse, quod non haberet.
Frustra igitur se paratur praedicationi a gubernatione, quia nec voquam illa
fuit ab ipso: nisi cum Monachi, quorum in clerico pars nulla, acceperunt
insistere in Cathedras Episcoporum: nec ullus erat Apostolus, qui ius non
haberet aequum gubernandi, ac praedicandi.

X. Quod ad societatem attinet, Graece κοινωνία: non bene comparati
locum e Samuelis 1. c. 23. qui in Hebraeo est, וְשָׂרֵי הַיָּדָיו, hoc est, ut ver-
terunt Septuaginta, καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ. Et Alias, Saul, & socii eius.
Quis vero non videt procul abire a nostra hac communionem? Nam huius-
modi viros, socios quidem appelles Latine: & Graece συνάρχους, non autem
κοινωνούς. Et sane κοινωνία nomine plus significat quam societatis: videlicet
eiusdem muneris communio. Est enim κοινωνία non is tantum, qui al-
licui adharet: siue additus est, sed qui eiusdem rei particeps est cum alio.
Sic Lucas 9. dicitur, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν:
hoc est, qui eandem profitebantur articulum predicandi. Proinde; hoc
loco Paulus subdit, ut nos inter gentes, ipsi vero inter circuncisos. Eo igitur
socius fuit Paulus Petro, ut uterque Apostolatus fungeretur, etiam distribu-
tis (si ita loqui licet) diocesibus: quae non tantum praedicandi, sed etiam
gubernandi fuit societas.

XI. Si Paulo creditum fuit Evangelium praepitij, sicut & Petro Cir-
cuncisionis: Ergo Petrus non fuit Oecumenicus Pontifex. At prius verum,
ergo & posterius. Antecedens probatur ex 2. capite ad Galatas, Pau-
lo sic loquitur: Quam vidisset Apostoli mihi conceditum fuisse Evangelium
praepitij, sicut & Petro Circuncisionis, dexteram dederunt societatis, mihi, & Bar-
nabae, ut nos inter Gentes, ipsi vero inter circuncisos.

XII. Cōsequencia autem pater, primo naturalis suaque luce. Diuiduntur
enim prouinciae non inter regem, & eius Magistratus, sed tantum inter
Magistratus, qui singuli singulis praesunt. Sic Romae semper Consulibus
ita distribuiebantur, ut vel assignarentur illis Senatusconsulto, vel Plebiscito,
vel ipsi inter se compararent. Namquam vero fiebat ea distributio in-
ter populum, & Consules. Ac reuera absurdum est, ut is, qui sibi autorita-
tem retinet in omnes prouincias, cum iis fortiori dicatur, qui ei subsunt,
quibusque singulae tantum assignantur.

XIII. Deinde, e verbis ipsius Pauli Non enim simpliciter dixit, com-
missum sibi Evangelium praepitij, & Petro Circuncisionis: sed de se ius,
sicut & Petro: quae phrasim aequalitatem significat. Unde ea exponens Am-
brosius, Petrum solum, inquit, nominat, & sibi comparat: quia primum ipse
accepit ad fundandam Ecclesiam: se quoque pari modo electum, ut primum ha-
beret in fundando Gentium Ecclesiam: ita tamen, ut & Petrus Gentibus praedica-
ret, si causa fuisset: & Paulus Iudaeis: nam uterque inuenitur utrumque fecisse.
Sed tamen plena auctoritas Petro in Iudaeis praedicatione data dignoscitur: Et
Pauli perfecta auctoritas in praedicatione Gentium inuenitur: unde & Magister
se Gentium vocat in fide, & veritate. Et paulo post, Ab his probatum dicit, do-
num quod accepit a Deo, ut dignus esset habere primum in praedicatione Gen-
tium, sicut & habebat Petrus in praedicatione circuncisionis. Chrysostomus, δε-
ξιὸν αὐτοῦ ἐμεῖ ὄντα δεξιὸν ἐξ ἡμῶν, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν:
καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ ἐμεῖ, καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ ἐμεῖ. Iam se iis honore parem ostendit,
nec se alio: sed ipsi summo comparat, significans utrumque aequalem sortitum esse
dignitatem. Glossa ordinata, ut essem primus in praedicatione Gentium, sicut
Petrus in Circuncisione Oecumenicus discretissime, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν:
καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ ἐμεῖ. Huc etiam referendum illud ante citatum ex
Gregorio Paulum esse factum caput nationum. Haec igitur omnia cum indi-
cent, primum distributas prouincias inter Petrum, & Paulum: deinde ita
distributas, ut hic illi par esset, apparet conclusionis necessitas, non fuisse
Petrum, Pontificem Oecumenicum, qui sibi parem nullum agnosceret.

XIV. Hic vero ne nos intendunt aduersarii, omnemque rimam vesti-
gant, qua, si queant, vim veritati effugiant. Sanderus, ca. 6. lib. 6. de Mo-
narchia. Bellarminus c. 36. primi de Pontifice. Stapletonus de Principiis
libro 6. c. 14. & in Relectione, Controuersia 3. quaest. 1. artic. 3. Baronius ad
annum quinquagesimum primum §. 26. & seqq. Pighius Hierarchia li. 3.
c. 11. Distinguo opposita absurda, & directas solutiones.

XV. Abiurdum primum. Quia hic locus esset contrarius aliis, nempe
his, Tu vocaberis Cephas: Tibi dabo clauas: Confirma fratres tuos: Pasce oues
meas. Et cura totius gregis Petro commissa fuisset limitata. Respondeo
peti principium. Ostendimus enim prolixè illis locis Petrum non consti-
tutum Oecumenicum Pontificem: itaque hic locus iis contrarius esse non
potest. Ne hos igitur nuac nobis obiiciant: Sed ex hoc potius agnoscant
se ius fecisse abuti. Curam autem totius gregis Petro commissam, hoc
loco limitari: nemo vnquam dicat, qui meminerit, & Petrum nihilominus
fuisse Apostolum, & ipsum Paulum, qui sibi Gentes commissa pro-
fitebatur, tamen dicere, ingruere sibi omnium Ecclesiarum curam.

XVI. Alterum absurdum: ita conficitur Petrum non fuisse Aposto-
lum, tam Gentium, quam Iudaeorum: neque ius habuisse eundi in vni-
uersum mundum, ut praedicaret Evangelium omni creaturae, id est, tam
Gentibus, quam Iudaeis: quod profus repugnat expresso Dei Verbo. Et
ita primus Apostolus a longe maxima mundi parte remouebitur. Re-
spondeo, hoc non sequi. Enimvero nostrum nemo negat Petrum esse
Gentium Apostolum aequum, ac Iudaeorum: Sed ne Sanderus quidem
negabit Paulum esse Apostolum Iudaeorum aequum ac Gentium. Sed di-
cimus inter Petrum Apostolum aequum Gentium, ac Iudaeorum, & Pau-
lum Apostolum aequum Iudaeorum, & Gentium, eomodo factam esse pro-
uinciarum distributionem: itaque neutrum fuisse Oecumenicum Pon-
tificem.

XVII. Tertium absurdum, Magnae auctoritatis est ab ipso initio Eccle-
siam diuidi in duos greges, & in Pastores ad minimum duos, quorum vnus
Iudaeorum, alter sit Gentium Apostolus Respondeo, caecos igitur non
nos esse, sed ipsum Paulum, imo vero, & Petrum, & reliquos Apostolos,
in quorum Concilio haec facta est distributio. Vnde Chrysostomus in 2.
ad Galatas, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν, ἡ δεξιὰ τοῦ κυρίου ἔκειται ἐξ ἡμῶν:
καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ ἐμεῖ, καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ ἐμεῖ. Quid
tandem est hoc quod dicitur in praedicatione, inquit, munere partiti sumus inter
nos orbem terrarum: atque ego quidem eos, qui ex Gentibus sunt, illi vero Iu-
daeos sortiti sunt iuxta Dei placitum. Sed quis nescit Ecclesiam Catholicam
semper diuisam fuisse in plures greges, non duos tantum: & sine vlla ab-
furditate? Singulis etiam gregibus, suos fuisse pastores tributos? Nec ali-
ter fieri potuit, ut per totum orbem Evangelium dispergeretur. Nū-
quam vero obstitit ea, vel gregum, vel pastorum pluralitas: quominus
Ecclesia Catholica seruari in Christo unitatem suam. At qui inquit San-
derus) Augustinus Ecclesiam illam, quae ab ouili vnus pastore Petri dis-
cedit, Schismaticam esse non dubitat. Epist. 48. Respondeo, Augustini lo-
cum hunc esse, Exi tu in vestigiis gregum: non in vestigiis meo, sed in vestigiis
gregum: nec vnus gregis, sed gregum diuersorum, & erraticum. Et pasce haedos tuos:
non sicut Petrus, cui dicitur, Pasce oues meas: sed pasce haedos tuos in taberna-
culo pastoris: non in tabernaculo pastoris, ubi est vnus grex, & vnus pastor.
Ergo fallator est Sanderus. Nam Augustinus, etsi de vno grege, & vno pa-
store loquatur, tamen vnum ouile vnus pastore Petri, nusquam nomi-
nat. Pastorem nullum vnum Christum intellexit. Deinde, ne ego quidem
dubitem eum esse schismaticum, qui discedat ab ouili Petri. Nam erant
etiam schismatici, qui discedebant ab ouili, & Pauli, & Ioannis, & Iaco-
bi: imo vero etiam, Cypriani, Athanasii, Chrysostomi, Augustini. Quilibet
enim Christi ouilia, id est, particularis Ecclesiae, tam arcto continen-
tur societatis vinculo, ut non possit quisquam ab vno discedere, quin ab
omnibus seipsum abscindat, hoc est, fiat schismaticus. Sed haec prouin-
ciarum diuisio, eiusmodi separationem esse factam, quis probabit? Imo
contra, Paulus testatur sibi datam esse dextram communionis. At in Ec-
clesia schisma, & communitio, tam opponuntur, quam mors, & vita: lux, &
tenebrae. Si ergo communionem Paulus habuit cum Petro: Ergo non
fuit schismaticus: ne tum quidem, cum distribuitur sunt prouinciae.

XVIII. Transco ad solutiones. Prima Sanderi esto: qui queritur quod
Paulus de factis Apostolorum, & non de iure ipso diuino dixit, id ad ius
diuini ordinationem velut oborto collo nos trahere. At ego respon-
deo, fateri Paulum de facto esse loquutum: sed quid obstat, quominus ab
eo factum, quid iuris diuini fuerit concludamus? Quia enim (libet à Sande-
ro mutuari responsum) iniustum factum hoc non est, profecto factum
hoc iuris diuini testificatio est. Certe si Petrus fuisset vnus summus o-
mnium, non Ecclesiarum tantum, sed etiam doctorum, ne exceptis quide-
m Apostolis, doctor, in praesentia fuisset huiusmodi prouinciarum distribu-
tio. Et Paulus non nisi referendum suis Galatis propinasset, apud quos
se tanquam aequalem Petro, tam serio disputabat: quod quam sit indi-
gnum eo Spiritu, quo laemus Paulum plenum fuisse, nemo non videt.

XIX. Secunda, ea distributio non fuit iurisdictionis: Sed prouincia-
rum, ad commodius praedicandum Evangelium. Et explicat Bellarminus:
quia quamquam poterant omnes Apostoli, imo & singuli per vniuersum
orbem praedicare, tamen, ut celerius, & facilius id fieret, bis distributas
esse prouincias. Semel, quum Andreas in Scythiam, Thomas in Parthiam,
Bartholomaeus in Indiam abiit, alij alio. Iterum, cum Petro Iudaea, Pau-
lo Gentes obtigerunt. At nos, si iurisdictionem intelligas auctoritatem
Apostolicam, fatemur non esse diuisam: quia non partem Paulus sibi
sumpsit, partem reliquit Petro, sed omnes Apostolatus partes, & Pau-
lo inter Gentes, & Petro inter Iudaeos pleno iure conseruatae sint. Itaque
certum est, solas prouincias esse distributas. Neque aliud sumitur in ar-
gumento nostro: quod propterea sic infirmari non potest. Quin potius si
iurisdictione non est diuisa: ergo eadem fuit iurisdictione Pauli in Iudaeos,
quae Petri in Gentes: & haec est aequalitas, quam diximus, quaeque profus
euerit Oecumenicum Pontificatum.

XX. Tertia: Fecit non sic fuit initium inter Petrum, & Paulum, ut Pe-
trus tantum Iudaeis, aut in Iudaea: Paulus autem tantum Gentibus, aut
extra Iudaeam praedicaret. Quia constat tum Petrum Ethnicis, tum Paulum
Iudaeis

Iudæis sæpissime prædicasse, etiam post eam distributionem: sed ut Petrus prædicaret omnibus & ubicumque vellet, principaliter tamen Iudæis: Paulus etiam omnibus & ubicumque vellet, sed principaliter, Gentibus. Hoc vero, inquam, quis neget? Confirmatur enim ipsa experientia, & Actuum historia, saltem quod attinet ad Paulum. Sed quid hoc ad rem? Non enim infringitur vis argumenti. Nam illud principaliter in gentibus, sic intelligendum, ut Petro prædicanti inter Iudæos principaliter, Paulus par esset prædicans inter gentes principaliter: & quidem, ut hæc æqualitas sit in plenitudine potestatis, quam nominavit Ambrosius.

XXI. Quarta. Negatur consequentia, gemino argumento. Primum est, quia Christus appellatus est Apostolus Circumcisionis: qui tamen fuit pastor omnium atque Saluator; Ergo & similiter Petrus sic Circumcisionis administrator est constitutus, ut tamen esset universi gregis pastor & moderator. Alterum: quia honorificentius erat Petri munus, quam Pauli. Nam Dominus ipse per se Iudæis prædicare voluit, gentibus autem per discipulos. Et ipse Paulus Iudæos comparat oleæ, Gentes oleastris inferendis in bonam oliivam.

XXII. Respondeo ad primum Instantiam esse nullam. Quia etsi Christus fuerit Apostolus Circumcisionis, tamen cum nemine sortitus est: Nec unquam dictum, Christum Iudæis prædicasse, ut alium aliquem gentibus: sicut dictum est de Petro & Paulo. Nunquam dictum Christum & Petrum divisisse orbem terrarum. Itaque argumentum non inducitur, quod Petrus fuerit pastor Iudæorum: sed hinc potius: quod fuerit pastor Iudæorum, ut Paulus gentium. Itaque fuit Christus & est summus omnium & Pastor & Servator: at non sic Petrus. Vnde & Christus suos discipulos misit ante mortem suam in universam Iudæam: tum post resurrectionem in universum orbem: cum Petrus Apostolorum neminem miserit. Et Christus nullos habuit socios, non in Servatoris tantum, sed ne in Pastoris quidem munere: At Petrus socios habuit reliquos Apostolos.

XXIII. Ad alterum: primo, etsi concederetur Iudaica provincia fuisse illustrior, non tamen infirmatur argumentum. Nam qui præest honorificentiori provincie, non propterea præest omnibus provinciis. Romæ variae erant præturæ, quarum vrbana erat honestissima: nec tamen fiebat, ut cui ea sortito obtigerat, esset omnium provinciarum, aut etiam prætorum prætor. Sic Constantinopolitana sedes propter Imperii dignitatem præferebatur Antiochena, nec tamen illa in hanc auctoritatem habebat. Imperator denique etiam hodie honoris primas tenet inter Monarchas Christianos, qui tamen non est Monarcharum Monarcha. Ad eundem modum, nihil obstat, quominus Petro tradita esset honorificentior provincia, ut tamen ei Paulus par esset, non quidem ordine, sed certe munere.

XXIV. Deinde hæc ipsa honoris prerogativa, non satis liquido demonstratur. Etsi enim Christus prædicaverit per se Iudæis, tamen non magis sequitur Iudaicam provinciam, esse Gentili præferendam, quam Ecclesiam Hierosolymitanam Romanam, quia in illa Christus & prædicavit, & passus est, & resurrexit. Olea autem & Oleastri comparatio, non inæqualitatem arguit honoris, sed tantum gratiæ Dei dispensationem, siue ut ita dicam præcipualitatem & post-ritatem, quibus verbis Tertullianus significat temporis differentiam. Piores igitur Iudæi significaverunt, quia ante Ethnicos vocati fuerunt in Ecclesia Dei: posteriores autem Gentes, quia ab illis ad eas Ecclesia translata est. Enimvero contra potest disputari, honorificentius fuisse Pauli munus, quia ei committæ erant gentes, ex quibus (relictis Iudæis) colligenda erat Catholica Ecclesia: ut dicere possit quis, Paulum futuræ Ecclesiæ principatum obtinuisse, non Petrum. Itaque relictis Iudæis, Petri desuisse Cathedram, nisi forte titulariter, quomodo hodie Papa suos creat Episcopos titulares. Præterea Gentilis provincia multo erat amplior Iudaica: vnde Sanderus indignatur Petrum a nobis cogi in Iudæorum angustias. Sed nos has φλυαίας non consecramur, quibus si in suam rem uti possent aduersarii, nemo eos ferre possit.

XXV. Denique, vnum in toto hoc argumento non est omittendum, quod tamen Papistæ serio dissimulant: hanc provinciarum distributionem factam non inter Paulum & Petrum solos: sed inter Paulum cum Barnaba, & Petrum cum aliis Apostolis. Sic enim Paulus, Quum cognovissent gratiam mihi datam Iacobus, & Cephas, & Ioannes, qui putantur esse columna, dextras dederunt mihi & Barnaba societatis, ut nos inter gentes, ipsi vero inter circumcisos. Tum ne quis putet Paulum cum Petro esse sortitum, ideo quod eius esset aliqua in reliquos Apostolos auctoritas. Tum ne quæcumque prerogativa constitui poterit in Iudaica provincia, eam ad Petrum solum pertinere quis contendat.

CAP. II.

Petrus missus in Samaritaniam.

I. Nullus Oecumenicus Pontifex delegatur ab aliis. At Petrus delegatus est ab Apostolis. Ergo Petrus non fuit Oecumenicus Pontifex. Extat hist. 8. c. Act. Quum Apostoli qui erant Hierosolymis, audissent Samaritaniam recepisse sermonem Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Quod certe valde abhorret ab Oecumenico Pontificatu. Nam qui Christum ab Apostolis diceret usquam missum, quis eius blasphemiam toleraret? At Christi locum ab hoc Oecumenico teneri vulgo asserunt. Imo, qui Apostolos asserere potuissent a Diaconis mitti, cum ne Papistæ quidem tolerant.

II. Huic argumento varii varia opponunt. Inter quos insignis est Paganorollæ Monachi impudentia. Disceptat. 6. Qui Samaritaniam mitterentur (inquit) Petrus constituit: de quorum numero esse & ipse voluit. En religionem! En sinceritatem! Quasi hæc actio tota absolute penderet ab arbitrio Petri. Sed is mos est eius hominis. Atque adeo vix alium iuvenias in falsandis Scripturis hoc vno impudentius audacem.

III. Reliqui consultius ducunt respondere ad maiorem. Et primum

negant Bellarminus, Stapletonus, Sanderus, Salmero. Sed & Baronius anni tricesimi quinti §. 9. & seqq. hæcque instantias proferunt. Primo, mitti Filium a Patre, & Spiritum Sanctum ab utroque: nec tamen Filium Patre, aut Spiritum utroque esse minorem. Tum Matthæi secundo, mitti ab Herode Magos in Bethlehem, in quos tamen ille imperium nullum habebat. Iosue 22. populus Iudæorum misit Phinees Sacerdotem ad filios Ruben & Gad. Et apud Iosephum, Antiquitatum li. 20. c. 7. idem populus Romam ad Nexonem Imperatorem misit non tantum ex primoribus decem legatos, sed etiam Ismaelem summum Pontificem, aduersus Agrippam iuum regem: cum tamen iure diuino toti populo Sacerdos præesset. Actorum 15. Paulus & Barnabas mittuntur ab Ecclesia Antiochena Hierosolymam ad Apostolos super questione de legalium obseruatione: idque ex decreto eius Ecclesiæ, Statuerunt (inquit Lucas) ut ascenderent Paulus & Barnabas, & quidam alii. At hi eius Ecclesiæ præcipui magistri & doctores erant. Itaque Bellarminus obseruat, nomen missionis non necessario significare subiectionem in eo qui mittitur. Dici enim mittere, quicumque est autor alicui ut eat, siue id faciat præcepto, quomodo Dominus mittit seruos: siue consilio & suasionem, quomodo & per parem, & minor maiorem al quando mittit.

IV. At Catholici primo fatentur nomen missionis non inferre necessario subiectionem in eo qui mittitur: itaque menti Baronium: Petri primatum nos detrahere, quasi inferioris numeri sit habendus qui mittatur. Sed vicissim asserunt, excludere dominationem eius qui mittatur, in eos qui mittunt. Petrum enim nemo sanus dixerit reliquis Apostolis fuisse subditum: qui erat Apostolus æquo gradu & iure cum reliquis. Nisi, quomodo Paulus dixit Spiritum Prophetarum Prophetis esse subiectum. Secundo, negant eum recte dici mittere, qui vel suadendo, vel consulendo alicui autor est suscipienda profectio: eiusque significationis exempla requirunt. Tertio mittere Latine respondet duobus Græcis πῦσαι & ἀποστέλλειν. Quorum illud possit forte non inferre inæqualitatem: sed hoc negant conuenire, nisi ei qui cum mandatis acceptis eam rem gerit, non sua, sed mittentis auctoritate: quomodo legati solent. Porro Lucas hoc vsus est, non illo.

V. Exempla vero sunt ἀδελφοί. Illud certe desumptum à mysterio Trinitatis, quis Theologorum non miretur huc referri? Non enim sic Pater mittit Filium, aut uterque Spiritum, quomodo Apostoli Petrum. Aliud, prorsus aliud missionis genus est, & quidem ineffabile. Et sicut cum dicitur Pater genuisse Filium, sibi per omnia æqualem etiam dignitate, & auctoritate, non tamen propterea concludas, Adami nullum esse ius in Cainum & Abelem, ab eo genitos: nimirum, quia longe alia est generandi ratio in diuinis quam in humanis, etiam si utrinque idem vocabulum vsurpetur: sic iniquum est, quia missionis vocabulum utrinque audis missionem in humanis sic interpretari sicut in diuinis. Et tamen dicebat ut ab argumento. Nostra enim nihil interest, fuerit-ne Petrus minor, an æqualis reliquis, dum ne maior fuerit. Actin Trinitate, etsi verum sit Patrem non esse maiorem Filio, aut utrumque Spiritu Sancto: tamen falsum est etiam Filium esse maiorem Patre, aut utroque Spiritum. Nam si maior Filius, certe à Patre non mitteretur. Iam si æqualis est Petrus reliquis, & non maior, ergo non est Oecumenicus Pontifex.

VI. Matthæi 2. primo non legitur ἀποστέλλειν, sed πῦσαι. Quod mirum, si alio sensu: Deinde legitur doctri τὸ πῦσαι non raro sumi pro ἀποστέλλειν dimittere, ut apud Homerum Odysseæ 15. ἄλλ' ἔειπεν παρὸς τοὺς φίλους ἑταίρους: Hospitem oportet presentem amare, volentem dimittere. Et Ilados vlti no: πῦσαι δὲ με σὺ ἀπέστειλες, dimitte me cum Dio. Etiam apud oratores: Heliodorus Æthiopicum 6. ἐν ἀπείκῃ βαλομένη: πῦσαι. Et abire volens, dimitte mihi Heliodorus Æthiopicum 6. εἰς τὸ πῦσαι παρὸς τοὺς ἀπείκῃ βαλομένη: πῦσαι. Quis, & presentibus nobis hæserit, & volentes abire dimittere. Herodianus autem lib. 2. εἰς τὸ πῦσαι τὸν πατέρα ἰσχυροφθῆς, in Iouis templum, reliqua que sacella deducit: nimirum a Senatu honorifice comitante Perrinax. Et sane Herodes Magis autor non fuit itineris, quod fronte susceperant, magna que ex parte consecerant: sed quem detinisset aliquot dies, dum consuleret principes Sacerdotum & Scribas, tandem potestatem fecit abeundi, indicato etiam loco ad quem tenderent: quæ significatio prorsus aliena est ab hoc nostro sermone. Deinde illi neque superiores Herode fuerunt, neque pares, sed inferiores, putamagi rege: & quidem in eius regis ditione: ut non sit verum, quod Bellarminus contendit, Herodem in illos nullum habuisse imperium. Singuli enim reges imperare possunt, imo & solent etiam hospitibus, quamdiu sunt intra fines regni: quod quot diana docet experientia: atque adeo ipsa lex diuina, quæ vetat peregrinum, opus facti die Sabbathi in terram Israelitidem.

VII. Phinees exemplum etiam nihil probat: imo vero Sophistam Bellarminus agit, qui cum prius illum simpliciter Sacerdotem dixerit, postea ait, esse summum Sacerdotem præfuisse toti populo. Atqui non est idem Sacerdos, & summus Sacerdos. Phinees vocatur duntaxat filius Eleazari summi Sacerdotis, non vero ipse summus Sacerdos: quo magis notanda Stapletoni audacia, ne quid dicam durius, qui hoc eum titulo insignit. Nullo igitur iure Phinees præesse poterat populo: itaque, mittitur, non ut maior à minore, quod volunt aduersarii, sed ut minor à maiore, quemadmodum in Democratia & Aristocratia mitti solent legati: quo iure vsi sunt non hic tantum Apostoli: sed etiam postea Actorum vnde decimo, Ecclesia Hierosolymitana, quæ quum audisset Antiochie prædicatum Euangelium, misit eo Barnabam. Ismaelem Romam missum ἀποστέλλει Iosephus nominat. Sed non aduertit Baronius, missum tanquam legatum. Iudæi enim πῦσαι ἑστὶν ἡ ἀποστολή, ἀποστέλλειν δὲ οὐκ ἔστιν ἀποστολή. Rogauerunt (interprete Rufino) ut eu potestis daretur, quatenus ob hoc legatos dirigerent ad Neronem. Mitterunt ergo Ismaelem tanquam suum legatum. Videat Baronius utrum velit hanc nouam rationem inducere in Republicam, ut legati dicantur maiores à minoribus.

VIII. Actorum 15. Lucas neque πῦσαι dixit, neque ἀποστέλλειν, sed ἀποστέλλειν, quo verbo significatur honorifica deductio: ut 20. cap. ἀποστέλλειν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον: deducunt eum ad nauem: & 21. ἀποστέλλειν ἡμῶς πᾶσι τοῖς ἐθνοῖς, deducunt nos omnibus. Syrus reddidit ἀποστέλλειν Bodert.

Quid est dixit: et offendebantur non parum: inquit Chrysostomus. Et Gregorius ad Theotistam lib. 9. epist. 39. non tantum quaestionem contra Petrum, sed etiam reprehensionem nominat.

III. Hoc argumentum recitat quidem Bellarminus c. 16. lib. 1. sed dissimulat, non soluit: tantum probare conatur, non fuisse Petro ignotum mysterium vocationis Gentium ante illam linei visionem: quod & contradici potest, & est a *αποδοξισμός*, ut facile iudicant omnes sani.

IV. Stapletonus, tum in Antidotis Apostolicis, tum in principiis lib. 6. c. 14. tum in Relectione controverf. 3. quaest. 1. artic. 3. responder, esse officium boni pastoris (vt ipse docuit Petrus epistola 1. cap. 5.) paratum semper esse ad satisfactionem, omni peccanti eum ratione: quod de ea quae in ipso est, spe, & fide, cum modesti. Itaque, non laedi primatum, quod sic inoeste ageret. Atioquin nullum fore ceteris praetatum pastorem. Tum Gregorium citat ad Theotistam, *Quaerela*, inquit, *fidelium non ex potestate, sed ex ratione respondit. Si enim, cum a fidelibus culparetur, auctoritatem quam in sanctam Ecclesiam acceperat, attendisset, respondere sic poterat, ut Pastorem suum omnes quae ei commissae fuerant, reprehendere non auderent.*

V. At ego excipio: primum, esse igitur immanem illam tyrannidem, quae Papam reddit nulli obnoxium examini, aurationi. Secundo, non responderi ad argumentum, quod sumitur ex eo quod licuerit discipulis a Petro rationem exquirere rei gesta. Quod illos quae credat fecisse, eo fidei initio, si inaudissent canonem *Si Papa?* Non fore autem praetatos Pastores ceteris, male concluditur: non enim quicumque praefertur, est *αποδοξισμός*. Gregorius confidentius loquitur est, quam verius. Nunquam enim illum Scriptura docuit, non licere quibus Pastorem reprehendere. Imo contra Paulus, etsi non facile, admittendam tamen docet accusationem contra Episcopum. Itaque cum modeste Petrus respondit, non de suo iure quicquam remisit, sed potius officium fecit.

VI. Alter Scripturae locus est 2. ad Galatas, *Quum venisset Petrus Antiochiam*, inquit *αποδοξισμός* *αυτού* *απέναντί* *αυτού*, *ὅτι ἠγανάκτησεν ἰσχυρῶς ἐναντίον αὐτοῦ*: in faciem eius restitit, eo quod esset condemnandus. Hoc autem quid est? Chrysostomus. *Πάλῳ ἐπιπλάττει, καὶ Πάτρῳ ἀνίσταται, ἵνα ἐγκαταλείψῃ τὸ διδάσκαλον καὶ στήθῳ, ἀναγλωττοῦν ἐν ἑσθῆτι αὐτοῦ, Paulus obiurgat: ὅτι Petrus sustinet: ut dum magister obiurgatus obtineat, facillime discipuli mutant sententiam.* Ergo illud, *restitit in faciem*, non tantum *ἐγκαταλείψῃ*, sed etiam *ἐπιπλάττει* significat: imo & *ἐπιπλάττει* *σφοδρότερον*, acriorem increpationem. Nam & eam paulo post Chrysostomus sic nominat. Docet autem Paulus, non tantum se restitit Petro: sed etiam iure restitit, id est, non remere aut praetergressam limites sui aut ordinis, aut officii: sed quia factum oportuerit, *Quod nunquam auderet* (inquit Glossa ordinaria, & Lombardus) *nisi se non impariam sentiret.* Imo vero Caietanus. *Non sufficit Paulo monstrasse se aequalem aliis Apostolis primis: Sed monstrat se quoque exhibuisse maiorem in actione summo Apostolorum versice Petro.*

VII. Male habet Papistas hic locus, adeo vt a Baronio appelletur lapis offensionis, Petra scandali, & historia capti difficilis, & scaber locus. Quid, ni ergo lapidem omnem moueant, vt lapidem istum amoueant? Salmetero tomo 15. disputat. 23. & 24. Baronius ad annum quinquagesimum primum §. 32. & seqq. Pighius Hierarchiae li. 3. cap. 11. Polus de Venitate Ecclesiae lib. 2. Bellarminus cap. 16. lib. 1. de Pontifice. Stapletonus de Principiis lib. 6. cap. 14. Posnanienses Controverfia 2. thesi 63. Gregorius de Valentia Analysis lib. 7. cap. 6. Alexander Carerius lib. 1. cap. 9. Et alii non pauci. Horum alii Pauli narrationem totam suggillant: alii varias solutiones quaerunt.

VIII. Suggillant, historiae veritatem in dubium vocantes: quomodo olim non satis considerate a quibusdam factum: quorum errorem discoperent hodie renouari, dum suo gratificarentur Tarpeio Ioui. Respondetur primo (inquit Carerius) non Petrum Apostolum, sed quendam alium a Paulo reprehensum: teste Clemente Alexandrino apud Eusebium libro 1. historiae, cap. 14. Et Pighius, hac occasione, in huius Clementis laudes digreditur. Sed hoc signum merito iam explosum ab Hieronymo in hunc locum, negante alium sciri Cepham, quam eum, qui modo Cephas, modo Petrus inscribitur. Et sane tota orationis series satis ostendit Paulum sese comparare Petro, quem etiam inter columnas Ecclesiae numerat. Quis autem credat, adeo pueriliter ridiculum fuisse, vt nominato Cepha pro Petro, statim alium quendam eodem nomine proferret, nulla annotata differentia? cum Euangelista nunquam Iudam fratrem Domini nominent, absque aliqua nota, qua discernatur ab Isariote. Itaque non admittitur hoc commentum a reliquis Papistis. *Hac nec olim placuere Hieronymo*, inquit Spondanus breuiator Baronii, *nec nunc nobis.*

IX. Alii nescio quam simulationem repetunt ab aliquot Veteribus. De Valentia: Si maxime (inquit) illud ab eo non simulate, sed ex animo sit factum. Pighius: Haud improbabilis sententia est, simulatam fuisse illam reprehensionem Pauli. Carerius. Secundo, non vere, sed simulatorie Petrum fuisse reprehensum. Et sane sic olim Hieronymus disputabat contra Augustinum; ex quorundam interpretum auctoritate: inter quos Chrysostomus est, qui totus in eam partem discessit. Consentit vero ex composito factum; vt Petrus, Iudaeis aduenientibus, discederet a Gentibus: vt ansam Paulus haberet eius reprehendendi. Et argumenta habent: primum: quia Petrus sciebat Ecclesiam esse a iugo legis Moysi liberatam: itaque sententiam dixerat in Concilio. Secundo, quod ipse etiam Paulus nonnulla legalia obseruauit, vt accommodaret se Iudaeis. Tertium, quia Paulus dicat, se restitit *αποδοξισμός*.

X. Sed hoc commentum validissime Augustinus refutauit, scriptis Epistolis ad Hieronymum, ostendens hanc simulationem, id est, mendacium non decere sanctitatem Scripturae. Et huius maxime in qua tam sancte deiecit Apostolus se non mentiri, primo capite, *In his qua scribo vobis ecce coram Deo non mentior.* Tum argumenta sunt nihili. Non enim dixit Paulus, Petrum peccatum credidisse, aut docuisse subiciendam esse Ecclesiam ceremoniis legalibus: sed contra quam docendum esset, fecisse. Itaque, *videt*, inquit, *ὅτι ὁ Θεὸς ἔρηκε τὸν ὄψον αὐτοῦ, καὶ τὸν ὄψον αὐτοῦ τὸν Ἐυαγγελιστὴν, ὅτι*

di non recta incedere iuxta veritatem Euangelij. Imo notat ante aduentum quorundam Iudaeorum libere vixisse cum Gentibus. Non obstat ergo illa in Concilio lata sententia, quominus tunc Petrus non nihil commiserit contra officium. Porro constat eum sciuisse non abnegandum esse Christum: sic etiam protestabatur, *etiam si oportuerit me mortuum, non te abnegabo.* Matth. 26. Et tamen nemo dixit postea, ex composito negasse, quum ter dixit, *Non noui eum.* Cur hic magis?

XI. Obseruauit sane quaedam legalia Paulus: nec vero eam ob causam Petrum increpuit: sed, quod absentibus Iudaeis libere cum Gentibus vesceretur: his autem praesentibus ab illis discederet: quod nunquam Paulus fecisse comperitur. Itaque nunquam quiscquam legitur eius exemplo inductus ad huiusmodi obseruationes: quod factum exemplo Petri diserte conuenitur. Nam aliud, longe aliud erat, quum in medio Iudaeorum Paulus versaretur, accommodare se eorum ritibus, quos nondum vt perniciosos odisse licebat, sed vt *ἀναγκαῖος* paulatim omittere: aliud rursus, quum esset Petrus in medijs Gentibus, subito ab eorum conuiuio discedere: quod fieri non poterat, quin foueretur odium illud Iudaeorum, quo Gentes tanquam foedere indignas prosequabantur.

XII. Illud vero *αποδοξισμός* nescio vtum alibi: Certe in toto Nouo Testamento non reperitur eo sensu, vt significet simulationem, & fictionem: sed potius id quod geritur in praesentia Lucae 2. *ὅ ἠπίκρυπτος καὶ ἀποδοξισμός πάντων τῶν λαῶν, Quod preparasti ante faciem omnium populorum.* Actorum 3. *ὅ ἠπίκρυπτος καὶ ἀποδοξισμός, αὐτῶν καὶ ἀποδοξισμός Πλάτων, Quem vos tradidistis. Et abnegastis ante faciem Pilati: & vigesimo quinto, περὶ ἧ ἠπίκρυπτος καὶ ἀποδοξισμός τῶν κατηγόρων, priusquam is qui accusatur ante faciem habeat accusatores.* Postea ad Corinthios 10. *πὶ καὶ ἀποδοξισμός βλέπει, Quae ante faciem sunt videtis?* Id est, quae in oculos incurrunt. Syrus Interpres dixit *ἐναντίον αὐτοῦ*, ad naras eius, id est, in faciem eius, quod profecto aliud significare non potest, quam in praesentem praesentem. Itaque Thomas, manifeste. S. palam, coram. Lombardus, non in occulto, sed coram omnibus, quibus nocebat. Viderint ergo simulationis patroni, vnde sua colligant exempla. Tum vero, quid alienius ab instituto Pauli poruit fingi? Volebat sui ministerii auctoritatem commendare, imo verosam doctrinam stabilire. Itane vero fit? ex ficta, simulata, mendaci historia? Imo impostorem Galatae iam, non nimium bene in eam affecti, statim clamassent. Et Petrum praeparatorem essent detestati.

XIII. Iam alii in eo laborant, vt eleuent Petri peccatum. Idque dupliciter: sunt qui dicant Petrum errasse non in fide aut doctrina, sed in conuersatione. Sic Sanderus Monarchiae libro 6. cap. 4. Et Stapletonus de Principiis lib. 6. c. 14. Et Posnanienses, & alii. Itaque nihil officere eius primatui. At longe audacissimus Baronius omnino nihil peccasse contendit longa disputatione, sed perplexa, & obscura. Summa est. Potuisse Apostolos vti legalibus absque vlla vel leuissima culpa, secundum loci, & temporis rationem. Iam vero & loci & temporis rationem postulasse, vt legalibus tunc Petrus vteteret. Hoc probat, quia vitandum erat illi scandalum Iudaeorum, qui Hierosolymis venerant, quorum atrocium susceperat. Hi autem magnas turbas excitassent, si non tantum non fuisset illis concessum, in Gentiles legalia propagari, vt optabat, sed etiam ipsi Iudaei penitus legalibus spoliarentur, & ad Gentilitatem redigerentur.

XIV. Sed haec inepra est euasio. Non enim a culpa Petri argumentum ducitur, sed a Pauli reprehensione: fieri autem potest, vt eos reprehendamus, qui non peccent, sed nobis videantur peccare. At tamen reprehensio, & maxime *αποδοξισμός*, fieri non solet, in eos quibus sua voluntas est ratio: quique a nemine mortalium propterea reprehendi possunt, aut saltem debent: cuiusmodi isti singunt suum Occumenicum. Itaque multo minus interest, quomodo peccauerit, dum peccauerit: siue contra fidem, siue in conuersatione. Imo, si tantum in conuersatione: tum magis ad re argumentum. Nam qui nolunt Papam reprehendi, excipiunt si a fide sit deuius, siue haereticus: tum enim concedunt posse reprehendi: etsi eum casum plurimum censent non posse euenire. Est ergo doctrina Papistarum Papae corruptissimos mores a nemine reprehendi posse. At hic Petri mores sunt reprehensi, ergo certum est Petrum non fuisse Papam.

XV. Qui autem Petrum absoluant ab omni culpa, ii praeparatum amore non vident, quid agant. Nam certe Paulus mentitus esset: qui primo dixit, non incedere recto pede secundum veritatem Euangelij: secundo, esse *κατηγόρος*, ad verbum, *reprehensum*: sed Hebraeorum idiotismo, pro reprehensibili. Nam alias nullus, aut ineptus sensus esset: quid enim esset, restitit ei in faciem quia reprehensus est. Itaque Iustinianus: *Significat Apostolus Petrum fuisse dignum, qui reprehenderetur, ac damnaretur.* Tertio, eo facto dixit Paulus reliquos coactos iudicare. Quae omnia contendunt, vt quod fecit iure fecisse Paulus doceat. At si iure fecit, profecto Petrum necesse est culpa non vacare. Nam quis insonem iure culpari dicat? Et certum quidem, potuisse Apostolos Iudaicis ritibus libere tum temporis vti; quum non abicienda, sed honorifice sepelienda lex esset: itaque loci, temporisque, ac personarum habendam rationem. Sed quis non miretur, post tot demum centurias annorum, melius eam temporis, loci, personarum rationem esse cognitam, Baronio quam praesenti Paulo. Et quidem, quum eam historiam nemo habeat nisi a Paulo narrante? Repeto. Paulus tunc aderat Antiochia: videbat, cognoscebat, numerabat personas tunc praesentes, siue e Gentibus, siue e Iudaeis: sciebat, quando id fiebat, vtum ante, an post Concilium: & cognitum, & in caritate, atque adeo, honore Petrum habebat: & tamen pronunciat Petrum peccasse. At Baronius, sexdecim post id tempus seculis, aut paulo minus natus, nunquam fuit Antiochia, & haec commentans Romae fuit: Earum personarum quae tum aderant, quarumque habenda erat ratio, nonquam quonquam vidit, numerum etiam ignorauit. Imo eorum omnium nihil nouit, nisi quantum a Paulo didicit: Et tamen audacter pronunciat in Petrum nullam suspicionis culpam cadere. Hocine, an illud iustus iudicium?

XVI. Sed habenda ratio fuit Iudaeorum. Cur, inquam, potius quam Graecorum? Nam Antiochia res gesta, Antiochia extra Iudaeam. Itaque, longe pluribus Graecis abundabat, Tum Iudaei adfuerunt, vt ita dicam, peccati acciden-

accidens: venerant enim Hierosolymis: at Græc incolæ. Quis autem non potior habendam putet rationem Ecclesie totius presentis, quam paucorum peregrinorum? At Petrus erat Iudæorum patronus, & protector. Impudens commentum! Quasi tam Iudæi & Gentes in Ecclesia essent, quomodo hodie monachorum ordines in Papatu, qui singuli suos Cardinales eligunt sibi Patronos, & protectores Fabulæ. Petrus Iudæos docendo suscepit: protegere eos nemo unquam dixit Neque i. e. rant Apostoli, qui se partium studio sinerent abri: nemo qui partes in Ecclesia esse paterebantur. Itaque in Cõsilio Hierosolymitano Petrus ipse, Gentium potius causam fuit. Tum, quænam Iudæis scandalum causa? An, quod non tantum Gentibus non imponeretur iugum legis, sed etiam Iudæis auferretur? Nam id Baronius dicit. At qui, rano, id ipsum erant potius docendi. Deinde cur magis inde à Petro periculi, quam à Paulo? Nam & hic Iudæus erat, & gentiliter vivebat. Itaque scandalum causa erat, si erat. Tum qui sit, ut maius id periculum esset à factio Petri, quam à Pauli reprehensione, imo increpatione? Ita furor cæci, non enim iam tantum amore, sic Petrum purgant, si purgant, ut Paulum damnent.

XVII. Sed alij aliter soluant. Stapletonus, Paulus, inquit, reprehendit Petrum, non quia Petrus maior non erat: sed quia maior quæ esset, voluit tamen fieri sicut minor, id est, passus est modestissime se a minori fratre argui. Et citat testes: Augustinum de Baptismo contra Donatistas lib. 2. cap. 1. *Apostolus Petrus, in quo primatus Apostolorum tam excellenti gratia præminet, à posteriori Apostolo Paulo, correptus est.* Epistola 19. *Est laus iustæ libertatis in Paulo: & sanctæ humilitatis in Petro.* In Commentariis in hunc locum, *Firmitas & charitas Petri, cui ter à Domino dictum est, Amas me? respondeo: oburgatione posterioris pastoris pro salute grægus libentissime sustinuit. Nam erat, qui oburgabatur ipso oburgatoris suo admirabilior & admirandum difficilior. Facilius enim est videre, quid in alio corrigas, atq; id oburgando corrigere, quam videre, quid in te corrigendum sit. libente, q; corrigi vel per te ipsum, nedum per alium, adde per posteriorem, adde coram omnibus.* Cyprianum ad Quintum, *Nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & super quem edificauit Ecclesiam suam, quem Paulus de circumsisione postmodum discrepauit, se vindicauit, aut arrogauit aliquid, vel insolenter assumpsit, ut diceret se primatum tenere, & obtemperari à nouellu & posteriori sibi potius oportere.*

XVIII. At qui argumentum nostrum est ex eo quod Paulus fecit, non ex eo quod Petrus passus est. Pati enim possumus, & à maioribus, & à æqualibus, & à minoribus: itaque sanè dicere nos fateri arguere, si sic, Petrus passus est se redargui à Paulo: Ergo Paulus fuit Petro equalis. Sed nos profertur Pauli factum resistens, siue opponens se Petro. Necessè est enim id eum fecisse aut se iure, aut contra officium. Hoc quis ausit dicere? Illud ergo certum. Quod si iure Petrum Paulus oburgare potuit: nemo autem Pontificem Oecumenicum: quis neget sequi, non fuisse Petrum, Oecumenicum Pontificem?

XIX. Præterea, illud passus est se argui: dupl. ceter intelligi potest, vel si, ut ideo reprehensus sit à Paulo, quia passus est, siue, ut idem Sanderus loquitur, quia voluit: ut reprehensionem præcessisse voluntas oporteret; quomodo Romanorum Imperatorum quisquam, ei quem magistratum constituebat dixisse fertur. Tu istoc gladio in me ipsum utere, si contra leges quid facio: quibus verbis subiiciebat illi magistratum, cui alias ab eius natu pendendum erat: vel ut censetur ea voluntas successisse reprehensionem: hoc est, Petrum, postquam vidit se ita reprehensum, patientie sue atq; humilitatis documentum dedisse: quomodo non indignetur. Prior sensus est absurdus, ineptus, alienus: neq; ab illo Verum assertus: haud scio etiam, an à quopiam recentiorum. Imo contra Ambrosium, *Quis carerorum auderet: Petro primo Apostolo, cui clauus regni celorum Dominus dedit, resistere, nisi alius talis, ut Petrus?* Nam si voluisset, id est, iussisset, nemo erat vel è postremo ordine, qui non esset ausus: quem admodum Papæ confessionarius esse potest, etiam quilibet sacerdos talis, dum ab eo delectus. Posterior autem sensus, verus est: & eum Patres in an. mo habuerunt, cum Petri modestiam laudarent. Sic autem pati, non inferri maiorem eum qui patitur: sed animum constantem, & patientem. Nam quis esset, ne subditos quidem semper æquo animo ferre prælatorum cenluras? Multo minus æquales: Priorem vero Petrum dici alias docuimus, temporis ratione: itaque Paulum, nouellum, & posteriorem.

XX. Bellarminus responderi licet minori reprehendere maiorem, modo res postulet, & debita reuerentia conferretur. Et citat Cyprianum, quem paulo ante Sanderus. Augustinum Epistola 19. ad Hieronymum, *Rarius & sanctius exemplum Petrus posteriori præbuit: quo non designatur à posterioribus corrigi: quam Paulus, quo confidenter auderent minores maiorem pro defendenda veritate, salua caritate resistere.* Gregorium, qui Homilia 18 in Ezechielem, Petrum dicit factum esse sequentem minoris sui: nec designari à minori suo reprehendi.

XXI. At qui, inquam, non queritur simpliciter, utrum Petrus fuerit maior: sed utrum fuerit Oecumenicus pontifex. Nam maiorem si concedatur Papæ à minori reprehendi posse: certe tamen negant Pontificem Oecumenicum: nisi forte iam tandem post longa tempora suos refutent Canonones: qui tanta verborum pompa negant Papam ab vilo mortalium reprehendendum; ne quidem si se cum populos cateruatim trahat in gehennam: nullo relicto loco, ne debita quidem euerentia, quam Bellarminus non sine causa, opinor, voluit nominatâ. Sed, quid magnum concessit Bellarminus: licet minori maiorem reprehendere? At qui non tantum reprehendere, sed *oburgare* Paulus dixit: Dicigitur, Bellarmine, licet ne Papæ resistere? Nam sane longe plus est resistere, quam reprehendere.

XXII. Deinde illud ipsum reprehendere, licet ne simpliciter? Imo, inquit, modo res postulet, & debita reuerentia conferretur. At inquam, ne maiori quidem licet minorem reprehendere, si res non postulet. Itaque nihil magnum dicit. Sed reuerentiam, quam nam intelligas, velim à te dilucidius explicatum. Nam si subiectionis testificationem voluisti dicere: quomodo inferiores veniam poseunt, culpam deprecantur, auidacia crimen amoluntur, multis artificiosisq; præfationibus, eam vero reuerentiam Pauli verba non admittunt; qui se, ut dixi, non simpliciter reprehendere, sed *oburgare*, resistere, obistere, sese opponere scripsit. Si est autem reuerentia idem cum modestia, & animo charitatis, sinceritatisq; Christiana.

næ non obliuio, potest admitti absque vilo præiudicio nostri argumenti. Nam & eo par est in parem: Imo etiam maioris in minorem. Unde prioris ad Timotheum 5. *Seniorem ne increpato: sed hortare ut patrem iunioris, ut fratres: Anus ut matres: iuuenulus, ut sorores.* Et facile credimus Paulum, etiam cum quadam vehementia egerit, quod notat Oecumenius nominâs *τὸ σφοδρὸν τὸ ἐπιτιμῆσαι*, tamen saluam semper voluisse huiusmodi reuerentiam. quam melius meo iudicio Augustinus frater: nam charitatem vocat: significans inter hos duos amorem fuisse, qualem frater in reuerentia qualitas, non reuerentiam, qualis maiestas Imperatoris, aut Regis gignit in subditis. Itaque Glossa ante linearis ad illud, *resisti*, nota, *Tanquam par.*

XXIII. De Cypriano antea dixi. Hic tantum obseruo, falso Bellarminum dicere, Cyprianum indicare, Petrum fuisse reprehensum à minore. Nunquam enim hoc titulo Paulum Cyprianus insigniuit: sed posteriorem, sed nouellem dixit: Non est autem nouellus & posterior, continuo minor. Ne Augustinus quidem minores dixit, quom de Paulo loquitur, sed posteriores. Minores autem tum duntaxat, quom moraliter exemplum applicat, producens longius. Gregorius vix testis est legitimis. Et tamen dico, Minore esse non tantum, qui officij gradu sunt inferiores: sed etiam qui donis personalibus: quam in æqualitatem alias tractauit, & docui non facere ad Oecumenicum pontificatum.

XXIV. Thomas Aquinas in Commentariis ad Galatas, & Eckius in Enchiridio, pares fuisse concedunt Petrum & Paulum: sed distinguunt, *Dicendum*, inquit Thomas, *quod Apostolus fuit par Petro in exsequutione autoritatis, non in autoritate regiminis.* At Eckius: *Paulus reprehendit Petrum, quia attinebat ad adificationem fidei, hoc est ad officium Apostolatus, in quo erant æquales: tamen regimine & potestate, Petrus adhuc erat prior.*

XXV. At Thomæ verba quæ dicit sibi velint, ne ipsæ quidē Oedipus forte diuinant. Executio autoritatis, autoritas regiminis. Quid hoc est? Vnam ne utriusq; & eandem autoritatē intelligit, an diuersas? Nam si diuersas, quid lectorem dimittit incertū, ut neiciat quo se vertat, aut quomodo hanc æqualitatem intelligat, aut quomodo ea pertineat autoritas? Si eandem potius: ergo sensus erit, Paulum fuisse parē Petro in exsequutione, ne autoritas regiminis, non vero in ipsa autoritate regiminis. Quod rursus quis homo capere queat? Aut quis non videt, quam monstruosum sit asserere eum esse parē in exsequutione eiusdē autoritatis, qui tamen eandem autoritatē nunquam habuerit? Est enim, nisi me Grammatica fallit, is par in exsequutione eiusdē autoritatis, qui omnia exsequitur, aut certe exequi potest, quæ sunt eius autoritatis. Iam igitur si ea omnia Paulus exsequutus est, aut exequi potuit, quæ Petrus ex eius autoritatis iure, quam possidebat in Ecclesia regenda, qui fieri possit, ut eandem autoritatem Paulus non habuerit? & si non habuit, ergo contra ius fasq; exsequutus est. Et si contra ius fasq; exsequutus est, tum nullo modo dici potuit par Petro in exsequutione. Itaque absurdum loquutus est Aquinas. Sed ita solent Sophistæ sepias imitari, ut cum capti sunt à veritate, atramentum monstruosæ distorsionis conentur effugere.

XXVI. Iam ad Eckium Primo, quom prohibetur, ne Papam reprehendere præsumat mortalium quisquæ, nulla sit exceptio, nisi solius hæreticos: quæ nostro exemplo non conuenit: neq; enim tum Petrus erat hæreticus: sed errabat in opere potius, quàm in fide. Ergo hoc saltem habemus. Nullus Papa, errans in opere tantum, potest reprehendi. At Petrus errans in opere tantum, potuit reprehendi. Ergo Petrus non est Papa. Ad id argumentū neq; Eckius respondet: neq; alij, secundo, distinctio Apostolatus, & regiminis, est inepta: primo, quia regimē Ecclesie par est Apostolatus: ut apparet ex eo quod singuli Apostoli ea omnia impleuerunt, quæ pertinent ad constituendas & gubernandas Ecclesias. Secundo, quia ipsa reprehensio peccantium, siue in fide, siue in moribus, maxime publica, qualis hæc à Paulo describitur, pars est regiminis Ecclesiastici. Itaque si quandam æqualitatem hæc historia significat, & distinguitur Apostolatus à regimine: ut vult Eckius: tum hæc æqualitas esset regiminis, potius quam Apostolatus: quod tamen est absurdum. Itaque illud melius, & Apostolatus, & regimine Petrum Paulo æquarissimo regimine, quia Apostolatus.

XXVII. Non desunt, qui etiam retroquent argumentum, & ex ipso loco primatum Petri probant. Nam Polus de vnitatem Ecclesie lib. 2. *Hoc quidem, inquit, procul dubio validum esset argumentum, si quis eo magnitudinem Petri autoritatis vellet confirmare.* Sed contentus dixisse, nihil amplius explicat. Nos autem eius animi sensus, quos diuinare non possumus, cur coniecturis indagemus? Sed Baronius §. 46 ad annum quinquagesimum primum, mirum quid ostentat, unde constat quanti principis Apostolatus æstimata fuerit autoritas. Quid igitur? Attend te. Quia post acceptas à Concilio Hierosolymitano literas, tum Apostolo ubi iustitia, tum diuino suffragio consignatas, his posthabitis, tanti ponderis exemplum Petri esse duxerunt, ut iudicantem si queadum putarent, potius quam Paulum: etiam Barnabas ipse.

XXVIII. Respondeo, primo non esse certum hanc historiam euenisse post Concilium Hierosolymitanum. Videri posse contra: quia vix siue risibile, aut non acquiescere utroq; id est, tum Iudæos, tum Gentes, stertit eius Concilij: aut Petrum ipsum ita titubasse incertum Iudæos inter, & Gentes. Sed enim tum Baronius, tum Salmero, nullo inducuntur argumento, nisi quia Paulus hanc recitat statim post eam prouintiarum diuisionem. Et hanc supponunt factam in eo Concilio. At si quis neget aut factam diuisionem in Concilio: aut Paulum *insequens* seruasse ordinem temporum, nihil habent quod dicant. Deinde, ut concedamus, tamen nulla est consequentia. Prætulert exemplum Petri, statuto Concilio. Ergo Petri autoritatem summam existimauerunt. Tum quia non necesse est comparasse Petrum Concilio: sed simpliciter in rem presentem attendisse, ut scilicet tum quia non sequitur, ut quorum exemplum sequimur, eorum autoritatem maiorem putemus quam reliquorum: sed vel quia eo rapiat nos inclinatio nostra: vel quia potentius exempla presentia mouent. Denique, ex facto perperam agentium, nihil legitime concluditur. Multo rectius contra: Paulus autoritatem Concilij prætulit exemplo Petri: & recte iudicauit: Ergo Paulus non censuit autoritatem Petri esse summam: imo vero esse potius infra Concilium.

CAP. IV.

Vtrum Petrus exercuerit Oecumenicum Pontificatum.

I. SI Petrus accepisset Oecumenicum Pontificatum: ergo eius opera aliquando exeruisset. At nunquam exeruisset. Ergo non accepit. Consequentia patet: quia valde est absurdum, ut is habere dicatur munus aliquod, quo tamen nunquam utatur: nisi forte aliquis fingatur deses, & negligens mirum in modum: qualem fuisse Petrum, nunquam sibi persuaserit, qui eius τὸ ἄσπετον, & τὸ ἀπρόσμετον obseruauit, tum in Euangeliis, tum in Actibus: aut saltem in ea tempora incidisse, qua eo munere non indigerent: ut nonnulli reges, nunquam bella gesserunt: non quod non haberent bellum gerendum: sed quod aut materia, aut occasio belli nulla esset. At hæc exceptio in Petro locum habere non potest: certe enim aut nunquam, aut statim initio Ecclesie necesse fuit, ut suam vim Pontificatus ostenderet.

II. Assumptio probatur: quia quæ propria sunt Oecumenici Pontificatus, ea præter Oecumenicum Pontificem nemo gerere potest. At quæcunque Petrus gessisse ostenditur à Scripturis, aut etiam ex Antiquis Patribus, ea quilibet Apostolorum poterat gerere. Ergo, quæ gessit Petrus, nõ erant propria Oecumenici Pontificatus. Assumptio constabit cuilibet, percurrenti vitam Petri; & obseruanti quæcunque gessisse dicitur, etiam apud recentiores qui Paparum vitas scripserunt. Probatur iterum inductione eorum quæ sibi arrogat peculiariter Romani Pontifices. Non fuit ab Apostolis reliquis ad eum appellatum. Non imperauit vnquam vlli: Apostolorum Solus nunquam, aut sua autoritate controuersias religionis composuit: Non soli sibi arrogauit ius condendum Ecclesiis legum: Non Concilia indixit: nullos habuit sibi casus referuatos, in quibus (ut loqui mos est) non poterint cæteri dispensare. Non iactauit posse ex non iure ius facere. Non prætulit se Imperatori: Non usurpauit vtrumque gladium, aut dixit posse auferre, transferreue regna. Non similia multa, quo hodie sibi bipedum superbissimus vendicat Episcopus Romanorum. Ea omnia sine verbo, nec factis Petrus vnquam sui iuris esse docuit, perspicuum est non gessisse se pro Oecumenco.

III. Et tamen colligunt quidam nonnulla, sed talia, ut videri possint præuaricatores agere in causa tanti momenti. Eckius in locis communibus, & Stapletonus, in Relectione Coarctou. 3. quæst. 1. artic. 3. Gregorius de Valentia Analysis libro 7. c. 6. Pronunciavit, Iudam proditorem Apostolorum, & Episcopatu suo excidisse, Act. 1. vbi autoritatē pontificiam in deponendis Episcopis primus exercet. Dixit ordinacionem Matthie in Apostolu. Defendit omnes Apostolos in die Pentecostes, Act. 2. Omniū primus mirabiliter si dem confirmavit in curatione claudi, & quidem coram Ioanne, Act. 3. Protulit sententiam mortis in Ananiam & Sapphiram Act. 5. Simonem magum coecit, Act. 8. Iustus est Gentes in suam potestatem suscipere, Act. 10. Antiochia, orta contentione magna circa fidem, quamuis non deessent tunc ibi Apostoli, & seniores, Paulus, Barnabas, & alii, tamen ascenderunt Hierosolymam, ut ab ipso afferrent solutionem, ut annotauit Theodoretus Epistola ad Leonem magnum. In Concilio Hierosolymitano primus sententiam dixit, cui reliqui assentuntur.

IV. At hæc quædam falsa, omnia inutilla sunt. Quis enim non rideat deponendorum Episcoporum autoritatem exercitam in Iuda proditore? At Petrus non deposuit Iudam. Nec vllum est vel tenue vestigium, quo id significetur: & Iudas iam erat mortuus. Tantūgitur narrat Petrus quid illo factum sit, & recitat prophetiam, quæ iam ante prædictus erat is eius scelerati exitus. Et hæc deponitōne oleat iustum esse gentes in suā potestatem recipere, nusquam dixit Scriptura: ne ipse quidem Petrus, cuius id intererat maxime Imo & eam visionem testatur eo pertinere. ut ne amplius Gentes crederentur immunda, alienæue à gratia Dei. Ascendisse Paulum Hierosolymam ut à Petro solutionem ferret, dixit quidem Theodoretus: sed si a solo, contradixit Lucæ disertissimis verbis, qui eum testatur ascendisse ad Apostolos & presbyteros. Nemo autem dubitat in omnes partes maiorem esse Lucæ, quam Theodoretum autoritatem.

V. Iam vero quid illa omnia ad Oecumenicum pontificatum? Nā Episcoporum depositio non erat solius Petri: quis enim dubitat & potuisse cæteros similiter Apostolos ab ouili mercenarios amouere? Imo vero quia nõ amouit Petrus, sed amouit diuino iudicio admoouit, cuius hominis non est, ne dicā Episcopi, diuino iudicio in impios plebem suā admoneret: & denique, quis nescit, nõ solius Romani eas partes olim fuisse, scilicet deponendorum Episcoporum? Nam etiam Synodi pariculares ea autoritate sunt vsæ. Dixit ordinacionem Matthie, Imo, non dixit; sed proposuit: Discipuli assensu sunt; atque ita gestum negotium. Tum quis nescit, non directionem, sed autoritatem electionis: imo vero non electionis, id est ἀποστολικῆς: sed consecrationis, id est, ἀποστολικῆς primatum indicare si quid indicare potest? Quamquam ne manus quidē impositæ dicuntur ab Apostolis: sed sortes iactæ. Quod deinceps nunquam factum: nimirum, quia de Apostolo agebatur, non Episcopo.

VI. Defendit Apostolos. At quomodo? Potestate, an oratione? Illud falsum: hoc vero inutile: non enim quisquis pro aliis orat, is eorum est caput. Primus curauit claudum. Imo solus, quod quidē sciamus à Scripturis: sed id nihil ad rem, ut alias docuimus. De Anania & Sapphira, nihil mirum, aut nouū: sed ea potestas Apostolica erat, non Oecumenica: quomodo cum Paulus Elymam excaecauit: & Ioannes Cerinthum extinxit in balneo. Simon magus coecit, quid plus habet, quam Elymas increpat? ergo rursus, opus fuit Apostolicum.

VII. Gentes suscepit: primus, an solus? si primus, nulla vis argumenti: si solus, mendacium: nam Paulus suscepit, & alij. Postulatur à Petro solutio. At quicumque dubitantibus consulit, non est statim Oecumenicus: rum neque à solo Petro postulatur. Primus si sententiam dixit, etsi non videret, certe non necessario concluditur, ex Luca: sed si primus dixit, quæ tanta ea autoritas est, ut inde euincatur fuisse Oecumenicus? Atqui in Conciliis, aut semper, aut fere semper, qui præsidet postremus omnium

sententiam dicit, vel certe prorsus non dicit, sed decretum pronunciat. Nihil ergo Petrus gessit, quod redoleat tyrannidem Romanam.

CAP. V.

De Cypriano & Hieronymo.

I. NVñc Patrum testimonia audiamus. Cyprianus de vnitare Ecclesie, Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod Petrus, pari consortio præsidi, & honoris, & potestatis. Vbi animaduertenda Cypriani diligens curiositas, Multum dixit, cum asseruit idem fuisse cæteros Apostolos, quod fuit Petrus: & hæc verba discretissime æqualitatem significabant. Sed non contentus eo, addit pr. mo. consortium: & quia potest etiam aliquando consortij quædam species esse inter impares, expressit par consortium: ut ne reliquos intelligas subistere in gradu aliquo inferiori. Denique qua in te illam constituerit paritatem, testatum voluit, quom honorem nominauit, & potestatem: quibus quid amplius quisquam quærat in Petro? Rursus idem Cyprianus ibidem Apostolis omnibus post resurrectionem suam. Christus, par potestatem tribuit.

II. Locus est tum momento magnus, tum perspicuitate discretissimus. Itaque non est quod quisquam quærat, vtrum neglectus fuerit ab aduersariis. Nullum enim artificium est, non adhibitum, si non eleuando, certe obsecrando. Primo, Pamelius contextum vellicat. Non est, inquit, quod pro se istud torqueant aduersarij contra Petri primatū: præsertim si iuxta Manutium legatur, ad quem quam proximè accessit Cambronenfis Codex. Ea autem lectio cum aliis modis varia est, tum ita habet, Hoc erant, & cæteri quod Petrus, sed primatus Petro datur, ut vna Ecclesia, & cathedra vna monstratur.

III. Enimvero facilis, & ad compendium expedita solutio. Quid non enim cōmo de diluas, si radas? Tum vero nos sic infinitis de locis nos expe-derimus. sed vaficium vide. Primo, vnum aut alterum codicē habet, quæ sequatur, vnum Manutij, alterum Cambronensem, præterea nullū. Et tamen solent Criticorum peritissimi præferre plures codices paucioribus, si nulla contra cogitatio, aut necessitas: at iste vellet pauciores pluribus opponi: nulla significata ratione, sed dūtaxat ex merito causæ præiudicio. quo etiam factum, ut nõ tantum libenter illud admiserit, Primatus Petro datur, non male meo iudicio, etsi pluribus refragantibus codicibus: sed etiam ista, Qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit: quæ merum glossema redolent, & in quibusdam editionibus non leguntur. Sed nos, quod isti homines sibi permittunt, haud æquum est pati. Deinde: non est, inquit, quod pro se torqueant: præsertim si ita legatur. Diceret habere aliquid magni momenti, quod diceret in explicationem eius loci, cui postea subscriberet varia illa lectio. Sed id quantum fuerit momenti, fuit vanescere in auras, nullo relicto vestigio. Ergo, nos alibi quæramus.

IV. Agricola de primatu S. Petri. c. 3. arguitur ab absurdo. Si primatum habuit inter Apostolos Petrus, ergo, omnino & in omnibus patet non fuerunt Apostoli. At primatum habuit: teste eodem Cypriano eodem loco. Respondeo, Primatum intelligi, vel de tempore, ut suam dignitatem Petrus obtinuisse dicitur antequam reliqui suā: vel de quantitate dignitatis: ut maiorem habuisse quis patet dignitatem, quam reliqui habuerint. Priori sensu negatur consequentia. Quemadmodum enim nihil prohibet, quominus qui Lino successit Clemens & honoris & potestatis consortio par fuerit Lino; etsi Lino primatum obtinuerit: sic nihil est absurdum, si dicamus reliquos post Petrum à Christo vocatos ad Apostolicum munus, pares fuisse Petro. Sin autem sumatur alter sensus negatur assumptio: quia de realias actum.

V. Ioannes Hayus Disputat. libro 1. & Bozius de Signis Ecclesie lib. 18. c. 1. & ante eos Turrianus de Ecclesia & ordinationibus. lib. 1. c. 9. syllabas aucupantur. Intelligendum est (inquit Hayus) ante institutum à Domino Ecclesie principatum. Omnes enim erant Apostoli: at vbi à Domino creatus fuit D. Petrus Ecclesie vniuersæ princeps, & pastor, fieri non potuit, ut cæteri Apostoli essent illi omni honore & potestate pares. Bozius seuerius; Manifestissime Cyprianum esse aduersus nos. Inquit enim Petrus fuisse quod cæteri Apostoli: sed aperte dicit eodem loco idem, non esse amplius, ex quo dictum est illi, Pasce oues meas: ex eo namque, non est pari honore, ac potestate: sed ab ipso vno habet vnam originem potestatis & honor aliorum.

VI. Sed in his multa peccantur. Primo Bozius manifesto ementitur verba Cypriani, quæ nulla sunt. Vbi enim dixit non esse amplius cæteros Apostolos pares Petro? Atqui (inquit) ex quo illi dictū est, Pasce oues meas: non fuit pari honore, ac potestate. At, in quā, hoc glossema est Boziji: non manifestum dictum Cypriani: qui vult in eo ipso ascendendum ouium munere pares fuisse Petro reliquos: tantum Petro primatum fuisse datum, videlicet temporis, ut sæpe dictum.

VII. Secundo, itur contra Cypriani mentem, qui discrete post resurrectionem dicit reliquos esse datam parē potestatem cum Petro: nempe quum eis dictum, Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. At primatum Petri arcessit ab iis verbis, Tu es Petrus. Quid nūc obscuri esse potest? Primatus in eo consistit, quod Petro suum munus mandatum est, ante resurrectionem, reliquis veropost. At æqualitas in eo quod post resurrectionem reliquis Apostolis idem honor, eadem potestas concessa sit, quæ Petrus habuerat ante resurrectionem. Itaque; perperam fuit sic intelligitur, quasi dictum esset, ante resurrectionem Petrum non habuisse primatum, sed fuisse tantū Apostolum: at post resurrectionem, factos quidem esse reliquos Apostolos; at Petro additum primatum. Hoc vero alienissimum est à Cypriano commentum. Itaque & quidam codices legunt: Hoc erant cæteri, quod Petrus non quod fuit Petrus.

VIII. Et tamen etiam si legatur; quis non videt sic loqui potuisse Cyprianum, ut se diu post Petrum vixisse cogitaret? Nam & erant, quis nescit esse pro fuerunt? Quemadmodum dicere possum: Hoc erat Clemens, quod fuit Lino. Nimirum quia vterque iam pridem defuit id esse.

IX. Tertio, illud, à Petro vno habere vnam originē potestatis & honor aliorum, est præter mentē Cypriani: qui potius dixit, Vnitatem vniuersam originē ab vno incipit.

incipientem: & post Exordium ab unitate proficiscitur, originem, & exordiū appellans ratione temporis: quomodo dicere possumus Consules Romanæ originem habuisse à Bruto Imperatore à Iulio Reges à Romulo: quia in iis primis ea potestas fuit instituta, non quod eam illi reliquis sic communicarint, ut ab iis successores penderent: quomodo officiariorum originem dicat quis, quanquam ἀκρολόγως, esse in Rege, à quo & creatur & pendet, & tamen nunquam eo sensu quis dicat, officiariorum exordium esse à rege. Ergo sensus est Cypriani, Exordium honoris & autoritatis prælatorum Ecclesiæ, habuisse aliquod initium: & id initium ab uno, non vero à pluribus: quo factio significata fuit vnitas Ecclesiæ.

X. Iam reliqui ludunt variis distinctionibus Bellarminus lib. 1. ca. 12. fatetur, Apostolos fuisse pares in Apostolica potestate, & habuisse in populos Christianos eandem omnino auctoritatem: sed non fuisse pares inter se, teste Leone epistola 84. Inter beatissimos Apostolos, in similitudine honoris fuit quadam discretio potestatis: & quum omnium par esset electio, vni tamen datum est, ut ceteris præmineret. Cisterius Enchiridii cap. 3. similiter, sed discretius. Hoc de illa intelligendū potestate, qua in alios omnes vt bantur: non autē de illa, qua in reliquos Apostolos: in quos solus Petrus auctoritatem acceperat, atq; in Ecclesiam vniuersam officii pastoris ordinariū.

XI. Sed primo. male conferuntur Leo Cypriano: sunt enim loci non similes, sed contrarii. Nam, cum Cyprianus agnoscat par consortium, hoc est, æqualitatem non honoris tantum, sed etiam potestatis: Leo tantum honoris similitudinem: potestatis vero discretionem, id est, inæqualitatem. Non igitur aut interpretatur, aut quasi interpretatur Cyprianum Leo, sed potius corripit. Nos vero non quid Leo dixerit homo ambitiosus, sed quid Cyprianus Leone & antiquior & modestior, dixerit, & quærimus, & curamus.

XII. Secundo eliditur, non soluitur argumentum. Nam etsi detur, non fuisse inter se pares Apostolos, non tamen satisficit Cypriano. Hæc enim disparitas, personarum erit non munerum, quam iam ante concessimus, & declarauimus: sed ea nihil ad hanc rem. Quomodo enim fieri potest, ut is præcellat muneris gradu, qui tamen inferior sit personali dignitate: quo sensu Augustinus mo deste olim dixit, & lepide, *Etsi Episcopus maior est presbytero, tamen Hieronymus maior est Augustino*: sic non est necesse, ut qui personali dignitate ceteris præminet, sit etiam in celsiore potestatis muneris gradu.

XIII. Tertio, quid illud est, Apostolos fuisse inter se pares Apostolica potestate? Quasi aliqua alia fuerit, secundum quam Petro fuerit impares. Id autem, qui potest? Nam Apostolatus summus gradus fuit in Ecclesia: Teste Apostolo prioris, ad Corinthios 12. At, si hoc summo gradu pares fuerunt nullus alius gradus dari potest, vnde impares dici queant. Ratio est, quia, si is summus est, reliquos omnes oportet esse inferiores. Et sane ei ἀπὸ τοῦ κυρίου (inquit Chrysostomus in eam locum) πᾶσι ἐν κενῶν; ἐργοντα ἅγια ἔργα, omnia dona in se habebant. Quomodo enim igitur Rex regi par est regia maiestate: nec propterea alter magis, si (vt sunt nonnulli) præter eam, etiam Ducatus, & Marchionatus habeant: sic & Apostolus Apostolo par erit, etsi ad auctoritatem Apostolicam accederet, vel Episcopatus, vel Diaconatus. Vt sane veterum nemo est qui Iacobum prætulerit Paulo, ob Episcopatum Hierosolymitanum.

XIV. Quarto, si omnes Apostoli in populos Christianos potestatem habuerint, ergo Petrus non fuit Oecumenicus Pontifex. Ratio, quia Papa ferre non potest, ut quisquam secum summam habeat in populos auctoritatem. Tum fieri non potest, ut qui Apostolico munere pares erant illi, & eandem cum eo auctoritatem haberent in populos, essent ei subiecti.

XV. Denique, fieri nequit, ut subiectus æqualē habeat potestatem cum eo cui subiectus est, in eos populos, qui etiā eidem subiecti sunt. Exempli gratia, quid qui Dux est in Gallia, eodem iure vtatur eum rege Galliarum? Nam fieri quidem potest vt extra eos limites eandē auctoritatem obtineat: quemadmodum olim Rex Hispaniarum ob Belgicā Galliam Regi Galliarum subieciēbatur, qui tamen in Hispania æque rex erat. Hic vero nulla datur eiusmodi exceptio. Nam si i populi in quos, puta Paulus, æqualē auctoritatem possidebat cum Petro, fuisse non subditi Petro, tum Petrus non fuisset Oecumenicus Pontifex. Itaque Bellarmianus absurdissime loquitur.

XVI. Sanderus cap. 4. lib. 6. Hoc fuerunt ceteri Apostoli in exercitio auctoritatis Apostolicæ erga ceteros oues, quod fuit & Petrus, pari q; consortio honoris & potestatis præditi sunt, erga quoscuq; alios fideles in vniuerso mundo. Sed Cyprianus declarat, non intellexisse, q; in origine potestatis æquales Petro fuerint. Nam exordiū proficisci dicit ab unitate: unitatem vero non aliam esse, quam Petrum. Necesse autem est, vt exordium, & fundamentum, & qui primus est electus, ceteris qui postea idem ius accipiunt, saltem ratione primatus & originis anteponatur.

XVII. At hæc distinctio æque est absurda. Nam primum membrum iisdem vitis laborat, quæ iam obseruauimus in Bellarmino. Certe Oecumenico suo nullum Papistæ æquari poterant in exercitio eiusdem auctoritatis: imo reliquos ab eo in partem sollicitudinis non putet ascitos dicere: atque adeo id olim ægre fuit Rom. Pontifici, quod decretum fuit Constantinopolitanum sic secundum à Romano numerari, vt tamen in Ecclesiasticis negotiis æquas cum Romano prærogatiuas haberet.

XVIII. Ad alterum quod atinet: Originem & exordium distinguo, vt alias, vel ratione temporis, quomodo consulum à Bruto, Imperatorum à Iulio: vel auctoritatis: quomodo in Republica Maiestas est origo Magistratum, qui omnes ab ea suam auctoritatem mutuauerunt. Illo sensu, Cyprianum docuimus exordium nominare: hoc non item: & sane Petriū dicitur originem Apostolatus, quasi ab eo penderet ceterorum Apostolorū auctoritas, sicut Rex Magistratum, qui ab eo instituntur & deserviuntur, eiusq; auctoritate vituntur, quis asserat? Nā, nec Petrus ceteros instituit, sed Christus: nec vllum deservit, aut deservit ut peccat: nec eius nomine reliqui fungebantur officio: sed Christi: vt Paulus testatur 2. ad Corinthios 5. *Nomine Christi legatione fungimur*. Nec Petri auctoritate utebatur, sed Christi. Nunquā dictum, Qui vos spernit, Petri spernit: sed de se Christus, *Qui vos spernit, me spernit*. Deniq; hæc originis interpretatio poneret contrariū in obiecto: nec enim vel cogitatione concipi potest, eum, qui sic est origo, potest esse in exercitio auctoritatis, cum iis qui oriuntur ab eo. Imo

Tom. II.

contra vulgo dicunt: vbi maior est, minor cessat.

XIX. Sed enim fate mur, eum qui primus institutus est, ratione primatus reliquis præferri. Sed id cuiusmodi sit, non consideravit Sanderus. Nam primum sensus est, eum, qui sic primus est, tantum ordine primum censei: & comiter ab aliis in honore haberi: quomodo exempli gratia, in Gallia notant historici Parisiense Parlamentum, omnium esse antiquissimum: cui reliqui superinducti sunt, sic vt Tholosanum, in suæ iurisdictionis terminis, prorsus æqualem possideat auctoritatem, nec in iis vllum ius sit Parisiensi, quemadmodum, neque Tholosano in terminis Parisiensis. Tantum honoris gratia Parisiense primum dicitur, tum cætera suo ordine. Quomodo etiam Concilia, quum Romano & Constantinopolitano suum ordinem assignarent, *ταῖς ἀρχαῖς ἐπιπέσει ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν ἁγίων Πατρῶν ἀρχιεπίσκοπος Ἰεροσολύμων*, æqualem dignitatis prærogatiuam tribuerunt Constantinopolitano, sic tamē vt secundus esset. Quæ toridē verbis legas in Calcedonensi, & Trullensi Synodo de quibus alias. Itaque, hæc ratione, nulla esset Petri in Paulum potestas, vt neque Pauli in Petrum. Quorsum igitur illa tam vehementer disputata, Petro commendatas esse oues, agnos? Omnes omnino oues Christi: inter quas cū essent & reliqui Apostoli: ergo & hos Petro fuisse commissos? nam hæc simul stare non possunt. Non potest, inquam, fieri, vt Petro, tanquam oues, commissi fuerint Apostoli: & nullam, nisi primatus, prærogatiuam Petrus in eos habuerit. Præterea is primatus est personalis. Non enim, vt Petrus, sic Clemens ante omnes Apostolos, aut etiam ante omnes Episcopos creatus est. Itaque, nō vt Petrus reliquis Apostolis: sic Clemens, aut Apostolis, aut reliquis Episcopis, hoc nomine præferendus erat.

XX. Stapletonus in Principiis libro 6. c. 7. triplici vtitur distinctione. primo personarum & successione. Quia ipse Apostolatus non erat successio, parem potestatem habebant quatenus Apostoli, in propriis personis, nō tamen ad alios derivandā. Nā quatenus Apostoli, legati erant cū plena potestate ad inchoandam Ecclesiam singulari priuilegio, & extra ordinem: & in hoc erant Petro æquales, tanquā Apostolo. Sed alia fuit in illis potestas, scilicet Episcopalis, & iurisdictionis specialis, quæ vnicuique ibi propria fuit, vbi sedem fixit: & hoc respectu Petro inferiores erant. Ideo Andreæ, Iacobum, Ioannem, vocat Gregorius Magnus, *singularum plebium capita*, & sub vno capite Petro omnes membra Ecclesiæ: Registri libro 4. Epistola 38. Secundo: Omnes Apostoli habebant parē potestatem, quod ad amplitudinem rerum gerendarum: sed non quoad superioritatem in ordine gerendi: id est, plenissimam singuli Apostoli habebant, & supremam potestatem respectu aliorum omnium Christianorum, non autem respectu ad se inuicem: quia videlicet Petrus, sic caput erat omnium Christianorum, vt etiam Apostolorum. Tertio Petro data est potestas præceptiua, seu regimini, Apostolis autem tantā executiua, seu gubernationis: id est, etsi ceteri Apostoli immediate à Christo parem haberent potestatem & honorem cum Petro, scilicet, omnia faciendi, & exsequendi, quæ ad ædificandam Ecclesiam pertinebant, tamen soli Petro sic ista plena potestas data est, vt in ipsa gubernatione Ecclesiastica ipse præferberet ea, quæ agenda, & executioni mandanda essent, ideoque omnis ab illo gubernandi potestas ad alios descenderet.

XXI. Sed hæc non sunt ceteris solidiora. Nam in prima distinctione, ea potestas iurisdictionis specialis, maior esse non potuit Apostolatu illo extraordinario: nam Apostolatus potestas erat summa, & primum locum obtinens, habentque in se omnia charismata, vt loquitur Chrysostomus. Fuit ergo, aut æqualis, aut minor. Vtrumlibet autē fuerit, nihil ad Oecumenicum. Nam Oecumenico oportuit commissos Apostolos tanquā oues: quod non potuit nisi maiori. Deinde, si æqualis est, tum certe nulla parte Apostoli inferiores erunt: nam, si duo tantum considerantur; & utroque pares erant; nulla iam potest inæqualitas reperiri. Jam, si minor: etiam si concederemus minores Petro fuisse Apostolos quatenus Episcopos: tamen, si æquales fuerint quatenus Apostoli, & Apostolatus fuerit superior illa iurisdictione Episcopali, sequitur: Apostolo Iacobo non minus subesse Episcopum Petrum, quam Apostolo Petro Iacobum Episcopum.

XXII. Quod vero ex Gregorio Stapletonus adducit, longe alio spectat. Gregorius mentem vt peruerteret, Petri nomen Gregorij verbis dolose inseruit. Vbi enim legitur etiam in editione Vaticana 1591. l. 4. ep. 38. *sub vno capite omnes membra*, ille, pro sua auctoritate, *sub vno capite Petro omnes membra*: quo, quid impudentius? Verum, si tota epistolæ series, si consilium, si grauissima aduersus Ioannem Constantinop. superbiam sententia expenduntur, constabit Gregorij propositum Thomæ cum argumento, tum assumpto, è diametro repugnare. Nam, quid agebat Gregorius? quid oppugnabat? Oecumenici nomen, quod sibi Ioannes arrogauerat. Quæ ratione? Hæc præsumptione temeraria pacem totius turbati Ecclesiæ & 2. gratia contradici communiter omnibus affusa. 3. Paulum, cum audiret quosdam dicere, *Ego sum Pauli, ego Cepha*, hæc dilacerationem corporis Domini, per quam membra eius alii se quodammodo capibus consociabant, perhorruisse. 4. Membra Domini corporis certis extra Christum quasi capitibus, & ipsis quidem Apostolis subiecti particulatim erant. 5. Quid Christo vniuersalis Ecclesiæ capiti in extremi iudicij examine diciturum, qui cuncta sibi eius membra conaretur vniuersalis appellatione supponere? Hæc cine sūt asserentis, omnes, etiā apostolos, sub Petro Capite esse membra: qui Pauli verba de Cepha referat, nedum vt Petriū excipiat. Addit, *Luciferi exemplo sese supra nubes*, 1. Episcopos, illum esse, & eos sub se hoc nomine vsurpato premere. Denique ad Petrum descendens, *Certe Petrus primum*, (alij ex manu script. *primus membrum sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ est Paulus, Andreas, Iacobus, Ioannes*, s. quid aliud quam singularum sunt plebium capita? & tamen sub vno capite omnes membra sūt Ecclesiæ.

XXIII. Petrus membrum distincte, non omnium Caput, vocatur, & tam ille, qui primus, quā alij, sub vno omnes capite, quod Christū esse, de quo supra, ipsi cæci animaduertant: sed ep. 36. expresse Gregorius, *Omnia quæ soli vni capiti coherent, videlicet Christo, per elationem pompatici sermonis, eiusdem Christi sibi studiat membra subiugare*. Imo ep. 32. ad Mauritium August. Petrum, etsi Curam ei totius Ecclesiæ, & principatus commissam dicit, tamen vniuersalem Apostolum vocatum negat.

XXIV. Secunda & tertia distinctio cum Bellarmini sophismate coincidunt.

X X 2